

কবিতাৰ সপক্ষে

[A Defense of Poetryৰ অসমীয়া অনুবাদ]

পাৰ্ছ বীছ শ্বেলী

অনুবিলেকানন্দ চৌধুৰী ::

Issue: Vol. IV, No. 3, November-January, 2025-26

পাৰ্ছ বীছ শ্বেলী

যীচু খ্ৰীষ্টৰ মতবাদত থকা কবিতা, আৰু ৰোমান সাম্ৰাজ্যৰ কেলটিক বিজেতাসকলৰ পৌৰাণিক কাহিনী আৰু প্ৰতিষ্ঠানসমূহে তেওঁলোকৰ বৃদ্ধি আৰু বিজয়ৰ সৈতে জড়িত এন্ধাৰ আৰু কঁপনিৰ তুলনাত অধিক জীয়াই আছিল আৰু নিজকে নতুন ধাৰাৰ আচাৰ-ব্যৱহাৰ আৰু মতামতত সম্পূৰ্ণৰূপে জীণ নিয়াইছিল। অন্ধকাৰ যুগৰ অজ্ঞানতাক খ্ৰীষ্টান মতবাদ বা কেলটিক জাতিসমূহৰ প্ৰাধান্যৰ ওপৰত আৰোপ কৰাটো শুদ্ধ নহয়। তেওঁলোকৰ প্ৰতিষ্ঠানসমূহত যিবোৰ অসূয়া আছিল সেয়া পাগলামি আৰু অন্ধবিশ্বাসৰ অগ্ৰগতিৰ সৈতে জড়িত কাব্যিক নীতিৰ বিলুপ্তিৰ পৰাই উদ্ভৱ হৈছিল।

ইয়াত আলোচনা কৰিব পৰাতকৈ বহু বেছি জটিল কাৰণৰ বাবে মানুহবোৰ অজ্ঞান আৰু স্বাৰ্থপৰ হৈ পৰিছিল: তেওঁলোকৰ নিজৰ ইচ্ছাশক্তি দুৰ্বল হৈ পৰিছিল, আৰু তথাপি তেওঁলোক হৈ পৰিছিল ইয়াৰ দাস, আৰু তাৰ ফলত উমান নোপোৱাকৈয়ে আনৰ ইচ্ছাৰ দাস: কামনা, ভয়, লোভ, নিষ্ঠুৰতা আৰু প্ৰৱঞ্চনাই এনে এটা জাতিৰ বৈশিষ্ট্য আছিল, যাৰ ভিতৰত কোনোৱেই ৰূপ, ভাষা বা প্ৰতিষ্ঠান সৃষ্টি কৰিবলৈ সক্ষম হোৱা নাছিল। সমাজৰ এনে অৱস্থাৰ নৈতিক বিজুতিসমূহৰ সৈতে ওত-প্ৰোতভাৱে জড়িত যিকোনো শ্ৰেণীৰ পৰিঘটনাৰ ওপৰত ন্যায্যভাৱে অভিযোগ উত্থাপন কৰা নহয়, আৰু সেই পৰিঘটনাবোৰেই আমাৰ অনুমোদনৰ আটাইতকৈ বেছি অধিকাৰী যিয়ে ইয়াক অতি ক্ষিপ্ৰতাৰে ভংগ কৰিব পাৰে। শব্দ আৰু চিন্তাৰ মাজত পাৰ্থক্য কৰিব নোৱাৰাসকলৰ বাবে এই কথা দুৰ্ভাগ্যজনক যে আমাৰ জনপ্ৰিয় ধৰ্মত এনে বহু বিসংগতি সন্নিৱিষ্ট হৈছে।

একাদশ শতিকাৰ পূৰ্বতে খ্ৰীষ্টান আৰু তোষামোদী ব্যৱস্থাৰ কবিতাৰ প্ৰভাৱ স্পষ্টভাৱে প্ৰকাশ পোৱা নাছিল। মানুহৰ সাধাৰণ দক্ষতা আৰু শ্ৰমৰ দ্বাৰা উৎপাদিত আনন্দ আৰু ক্ষমতাৰ সামগ্ৰীসমূহ তেওঁলোকৰ মাজত কেনেকৈ বিতৰণ কৰা উচিত, তাৰ তাত্ত্বিক নিয়ম হিচাপে সমতাৰ নীতিৰ বিষয়ে প্লেটোৱে তেওঁৰ *ৰিপাব্লিক* নামৰ পুথিখনত আৱিষ্কাৰ আৰু প্ৰয়োগ কৰিছিল। এই নিয়মৰ সীমাবদ্ধতাসমূহ তেওঁ কেৱল প্ৰত্যেকৰে সংবেদনশীলতাৰ দ্বাৰা নিৰ্ধাৰিত বুলি দাবী কৰিছিল, বা সকলোৰে বাবে ইয়াৰ ফলত হোৱা ব্যৱহাৰিক প্ৰয়োগ। প্লেটোৱে টিমিয়াছ আৰু পাইথাগোৰাছৰ মতবাদ অনুসৰণ কৰি মানুহৰ অতীত, বৰ্তমান আৰু ভৱিষ্যতৰ অৱস্থা একেলগে বুজি পোৱা নৈতিক আৰু বৌদ্ধিক মতবাদ ব্যৱস্থাও শিকাইছিল। যীচু খ্ৰীষ্টই এই মতামতসমূহত সন্নিৱিষ্ট পবিত্ৰ আৰু চিৰন্তন সত্যসমূহ মানৱ জাতিৰ আগত উন্মোচন কৰিছিল আৰু খ্ৰীষ্টান ধৰ্মই নিজৰ বিমূৰ্ত্ত বিশুদ্ধতাত প্ৰাচীন কালৰ কবিতা আৰু প্ৰস্তাৱ গুপ্ত মতবাদৰ বহিমুখী প্ৰকাশ হৈ পৰিছিল। দক্ষিণৰ ক্লান্ত জনসংখ্যাৰ সৈতে কেলটিক জাতিসমূহৰ অন্তৰ্ভুক্তিয়ে ইয়াৰ ওপৰত তেওঁলোকৰ পৌৰাণিক কাহিনী আৰু প্ৰতিষ্ঠানসমূহত বিদ্যমান কবিতাৰ আকৃতিতো প্ৰভাৱ পেলাইছিল। ইয়াৰ ফল হ'ল ইয়াত অন্তৰ্ভুক্ত সকলো কাৰণৰ ক্ৰিয়া আৰু প্ৰতিক্ৰিয়াৰ যোগফল; কাৰণ ইয়াক এটা নীতি হিচাপে ধৰি ল'ব পাৰি যে কোনো জাতি বা ধৰ্মই যিটোক অতিক্ৰম কৰে তাৰ এটা অংশ নিজৰ মাজত অন্তৰ্ভুক্ত নকৰাকৈয়ে আন কোনো জাতি বা ধৰ্মই ঠাই ল'ব নোৱাৰে। ব্যক্তিগত আৰু ঘৰুৱা দাসত্ব বিলুপ্ত কৰা, আৰু প্ৰাচীন কালৰ অৱনমিত সংযমৰ বহু অংশৰ পৰা নাৰীক মুক্ত কৰা এইবোৰ পৰিণতিৰ ভিতৰত আছিল।

ব্যক্তিগত দাসত্বৰ বিলুপ্তিটোৱেই হৈছে মানুহৰ মনত স্বকীয় চিন্তা কৰিব পৰা সৰ্বোচ্চ ৰাজনৈতিক আশাৰ ভিত্তি। নাৰীৰ স্বাধীনতাই যৌন প্ৰেমৰ কবিতা উৎপন্ন কৰিছিল। প্ৰেম এটা ধৰ্মত পৰিণত হ'ল, যাৰ মূৰ্ত্তিবোৰ পূজাৰ বাবে সদায় উপলব্ধ আছিল। যেন এপ'ল' আৰু মিউজৰ মূৰ্ত্তিবোৰ জীৱন আৰু গতিৰে সজ্জিত হৈ তেওঁলোকৰ

উপাসকসকলৰ মাজত খোজ কাটি গৈছিল; যাতে পৃথিৱীখন ভৱিষ্যদ্বাণীকাৰী জগতৰ বাসিন্দাসকলেৰে ভৰি পৰিল। জীৱনৰ চিনাকি ৰূপ আৰু প্ৰক্ৰিয়াবোৰ আচৰিত আৰু স্বৰ্গীয় হৈ পৰিল আৰু এদনৰ ধ্বংসাৱশেষৰ পৰা ওলাই অহাৰ দৰে এখন স্বৰ্গৰ সৃষ্টি হ’ল। আৰু এই সৃষ্টি নিজেই যেনেকৈ কবিতা, তেনেকৈ ইয়াৰ সৃষ্টিকৰ্তাসকলো কবি আছিল; আৰু ভাষা আছিল তেওঁলোকৰ শিল্পৰ আহিলা: “Galeotto fù il libro, e chi lo scrisse” [“Galeotto আছিল কিতাপখন আৰু যিজনে ইয়াক লিখিছিল”—সম্পা.]।

প্ৰভেঞ্ছাল ট্ৰ’ভাৰ্ছ বা উদ্ভাৱকসকলে পেট্ৰাৰ্কৰ আগতেই আহিছিল, যাৰ পদ্যবোৰ মন্ত্ৰৰ দৰে, যিয়ে প্ৰেমৰ দুখত থকা আনন্দৰ অন্তৰ্নিহিত মোহিত ফোৱাবোৰ মুকলি কৰি দিয়ে। আমি চিন্তা কৰা সেই সৌন্দৰ্যৰ এটা অংশ নহৈ সেইবোৰ অনুভৱ কৰাটো অসম্ভৱ: এই পবিত্ৰ আৱেগবোৰৰ সৈতে জড়িত মনৰ কোমলতা আৰু উচ্চতাই মানুহক কেনেকৈ অধিক মৰমিয়াল, অধিক উদাৰ আৰু জ্ঞানী কৰি তুলিব পাৰে, আৰু ব্যক্তিগত সৰু জগতখনৰ নিস্তুজ বাষ্পখিনিৰ পৰা উলিয়াই আনিব পাৰে, সেই কথা বুজাটো অতিৰিক্ত আছিল। পেট্ৰাৰ্কতকৈও ডাঙৰ প্ৰেমৰ গোপন কথাবোৰ বুজি পাইছিল।

তেওঁৰ *ভিটা নুওভা* হৈছে আৱেগ আৰু ভাষাৰ বিশুদ্ধতাৰ এক অক্ষয় ফোৱাৰা: ই সেই সময়ৰ আদৰ্শগত ইতিহাস, আৰু তেওঁৰ জীৱনৰ সেই ব্যৱধান যিবোৰ প্ৰেমৰ বাবে উৎসৰ্গিত আছিল। আধুনিক কবিতাৰ আটাইতকৈ গৌৰৱময় কল্পনাৰ প্ৰশস্ত উদাহৰণ হ’ল তেওঁৰ পেৰেডাইজত বিয়েট্ৰিছৰ এপথেঅ’ছিছ, আৰু নিজৰ প্ৰেম আৰু তাইৰ মৰমৰ স্তৰীভৱন, যাৰ দ্বাৰা তেওঁ খোজৰ দৰে নিজকে পৰম কাৰণৰ সিংহাসনত আৰোহণ কৰাৰ অভিনয় কৰে। আটাইতকৈ তীক্ষ্ণ সমালোচকসকলে অশ্লীলতাৰ বিচাৰ, আৰু “ঐশ্বৰিক নাটক”ৰ মহান কাৰ্যৰ ক্ৰমক নৰক, পাৰ্গেটৰী আৰু স্বৰ্গক কৰা প্ৰশংসাৰ ন্যায্যভাৱে ওলোটাই কৰি পেলাইছে। পাছৰটো চিৰন্তন প্ৰেমৰ চিৰসত্য গীত। সকলো প্ৰাচীন লোকৰ ভিতৰত কেৱল প্লেটোত এজন যোগ্য কবি বিচাৰি পোৱা প্ৰেমক সংস্কাৰ কৰা পৃথিৱীৰ শ্ৰেষ্ঠ লেখকসকলৰ সমস্বৰে উদযাপন কৰিছে; আৰু সংগীতে সমাজৰ গহ্বৰবোৰত সোমাই গৈছে, আৰু ইয়াৰ প্ৰতিধ্বনিয়ে এতিয়াও অস্ত্ৰ আৰু অন্ধবিশ্বাসৰ বিসঙ্গতি ডুবাই পেলাইছে। এক নিৰ্দিষ্ট ব্যৱধানত আৰিঅ’ষ্টো, টাছ’, শ্বেইক্সপীয়েৰ, স্পেন্সাৰ, কেলডেৰন, ৰুছ’ আৰু আমাৰ নিজৰ যুগৰ মহান লেখকসকলে প্ৰেমৰ আধিপত্যক উদযাপন কৰিছে, কামুকতা আৰু শক্তিৰ ওপৰত সেই উচ্চতম জয়ৰ মানৱ মনত ট্ৰফীৰ দৰে ৰোপণ কৰিছে।

মানৱ জাতিক প্ৰকৃতিপ্ৰদত্ত লিংগত বিতৰণ কৰা ব্যৱস্থাটোৰ ফলত ইজনে সিজনৰ লগত বহন কৰা প্ৰকৃত সম্পৰ্কটোৰ ক্ষেত্ৰত ভুল বুজাবুজি হ্ৰাস হৈছে; আৰু যদি দুয়োটা লিংগৰ ক্ষমতাৰ বৈষম্যৰ সৈতে বৈচিত্ৰ্যক বিভ্ৰান্ত কৰা ভুলটোক আধুনিক ইউৰোপৰ মতামত আৰু প্ৰতিষ্ঠানত আংশিকভাৱে স্বীকৃতি দিয়া হৈছে, তেন্তে আমি এই বৃহৎ লাভৰ বাবেই ঋণী, যাৰ পূজাৰ আইন আছিল তৈলমৰ্দন, আৰু কবিসকল আছিল ভৱিষ্যদ্ৰষ্টা।

ডাল্টেৰ কবিতাক আধুনিক আৰু প্ৰাচীন জগতখনক সংলগ্ন কৰা সময়ৰ বোৱতী সুতিখনৰ ওপৰেৰে সাজি উলিওৱা দলং বুলি ধৰিব পাৰি। ডাল্টে আৰু তেওঁৰ প্ৰতিদ্বন্দ্বী মিল্টনে আদৰ্শ হিচাপে লোৱা অদৃশ্য বস্তুবোৰৰ বিকৃত ধাৰণাবোৰ কেৱল সেই মুখা আৰু ওপৰৰ তৰপটো, য'ত এই মহান কবিসকলে অনন্তকালৰ মাজেৰে আৱৰণ আৰু ছদ্মবেশত খোজ কাঢ়ে। নিজৰ আৰু জনসাধাৰণৰ ধৰ্মমত সম্বন্ধে তেওঁলোকৰ মনত খোপনি লোৱা পাৰ্থক্যৰ প্ৰতি তেওঁলোক কিমান দূৰ সচেতন আছিল সেয়া নিৰ্ণয় কৰাটো এটা জটিল প্ৰশ্ন। ডাল্টেক অন্ততঃ ভাৰ্জিলে জাষ্টিচিমাছ ইউনাছ (আটাইতকৈ ন্যায়পৰায়ণ—সম্পা.) বুলি অভিহিত কৰা ৰাইপিয়াছক স্বৰ্গত স্থান দি ইয়াৰ সম্পূৰ্ণ পৰিসৰ চিহ্নিত কৰিব বিচৰা যেন লাগে আৰু তেওঁৰ পুৰস্কাৰ আৰু শাস্তি বিতৰণৰ ক্ষেত্ৰত অতি বিদ্বেষপূৰ্ণ মননশীলতা লক্ষ্য কৰিছে। আৰু মিল্টনৰ কবিতাত নিজৰ ভিতৰতে সেই ব্যৱস্থাটোৰ এক দাৰ্শনিক খণ্ডন আছে, যাৰ এক অদ্ভুত আৰু স্বাভাৱিক বিপৰীতমুখিতাৰ দ্বাৰা ই এক মূল জনপ্ৰিয় সমৰ্থন হৈ আহিছে। *পেৰাডাইজ লষ্ট*ত প্ৰকাশ পোৱা চয়তানৰ চৰিত্ৰৰ শক্তি আৰু মহিমাক একোৱেই অতিক্ৰম কৰিব নোৱাৰে। তেওঁক কোনো ক্ষেত্ৰতেই বেয়া চৰিত্ৰৰ জনপ্ৰিয়কৰণেই উদ্দেশ্য বুলি ধৰি লোৱাটো ভুল। অদম্য ঘৃণা, ধৈৰ্যশীল ধূৰ্ততা আৰু শত্ৰুৰ ওপৰত চৰমপন্থীসকলে দিয়া নিদ্ৰাহৰণকাৰী যন্ত্ৰণা জগাই তুলিবলৈ ব্যৱহাৰ কৰা ব্যৱস্থাৰ পৰিশোধন, এইবোৰ বেয়া; আৰু যদিও দাসৰ ক্ষেত্ৰত গণ্য নকৰাকৈ এৰি দিব পাৰি, অত্যাচাৰীৰ ক্ষেত্ৰত ই ক্ষমাৰ অযোগ্য; যদিও বশ হোৱা এজনত তেওঁৰ পৰাজয়ক তুলি ধৰা বহুতৰে যুক্ত কৰা হৈছে, বিজয়ীজনৰ ওপৰত তেওঁৰ বিজয়ক অসন্মান কৰা সকলৰে চিহ্নিত কৰা হৈছে। নৈতিক সত্তা হিচাপে মিল্টনৰ চয়তান তেওঁৰ ঈশ্বৰতকৈ বহুত গুণেই উচ্চ, যিগৰাকীয়ে প্ৰতিকূলতা আৰু নিৰ্যাতনৰ মাজতো তেওঁ উৎকৃষ্ট বুলি ধাৰণা কৰা কোনো উদ্দেশ্যত অধ্যৱসায় কৰে, নিঃসন্দেহে জয়ৰ চোঁচা নিৰাপত্তাত শত্ৰুৰ ওপৰত আটাইতকৈ ভয়ংকৰ প্ৰতিশোধ লয়, শত্ৰুতাৰ অধ্যৱসায়ৰ বাবে অনুতাপ কৰিবলৈ প্ৰবোচিত কৰাৰ কোনো ভুল ধাৰণাৰে নহয়, বৰঞ্চ নতুন যন্ত্ৰণাৰ যোগ্য হ'বলৈ তেওঁক ক্ষুণ্ণ কৰাৰ অভিযোগহে উত্থাপন কৰা হৈছে। মিল্টনে এতিয়ালৈকে জনপ্ৰিয় ধৰ্মমত (যদি ইয়াক উলংঘা বুলি বিবেচনা কৰা হয়) উলংঘা কৰিছে যে তেওঁৰ চয়তানৰ ওপৰত তেওঁৰ ঈশ্বৰতকৈ নৈতিক গুণৰ কোনো শ্ৰেষ্ঠত্বৰ অভিযোগ উত্থাপন কৰা নাই। আৰু প্ৰত্যক্ষ নৈতিক উদ্দেশ্যৰ এই সাহসী অৱহেলাটোৱেই হৈছে মিল্টনৰ প্ৰতিভাৰ আধিপত্যৰ আটাইতকৈ নিৰ্ণায়ক প্ৰমাণ। তেওঁ মানুহৰ স্বভাৱৰ উপাদানবোৰক এটা ৰং সনা খালত ৰং মিহলোৱা লেখিয়াকৈ মিহলাই দিলে, আৰু মহাকাব্যিক সত্যৰ নিয়ম অনুসৰি তেওঁৰ মহান ছবিখনৰ ৰচনাত সেইবোৰ সাজিলে; অৰ্থাৎ সেই নীতিৰ নিয়ম অনুসৰি যাৰ দ্বাৰা বাহ্যিক বিশ্বব্ৰহ্মাণ্ড আৰু বুদ্ধিমান আৰু নৈতিক সত্তাৰ প্ৰভাৱৰ শৃংখলা গণনা কৰা হয় যাতে মানৱ জাতিৰ পৰৱৰ্তী প্ৰজন্মৰ সহানুভূতি উদ্ৰেক হয়। *ডিভিনা কমেডিয়া* আৰু *পেৰাডাইজ লষ্ট*ত আধুনিক পৌৰাণিক কাহিনীক এক পদ্ধতিগত ৰূপ প্ৰদান কৰিছে; আৰু যেতিয়া পৰিৱৰ্তন আৰু সময়ে পৃথিৱীত উদ্ভৱ হোৱা আৰু ক্ষয়িষ্ণু হোৱাবোৰৰ ভৰত আৰু এটা অন্ধবিশ্বাস যোগ

কৰিব, তেতিয়া পূৰ্বপুৰুষৰ ইউৰোপৰ ধৰ্মক স্পষ্ট কৰাত ধাৰাভাষ্যকাৰসকলক সচেতনভাৱে নিয়োগ কৰা হ'ব, মাথোঁ সম্পূৰ্ণৰূপে পাহৰি যোৱা নহ'ব কাৰণ ইয়াত প্ৰতিভাৰ অনন্তকালৰ চিলমোহৰ লগোৱা হ'ব। হোমাৰ আছিল প্ৰথম আৰু ডাণ্টে দ্বিতীয় মহাকাব্যিক কবি: অৰ্থাৎ দ্বিতীয় কবি, যাৰ সৃষ্টিৰ শৃংখলাটোৱে তেওঁ বাস কৰা যুগৰ জ্ঞান আৰু আৱেগ আৰু ধৰ্মৰ সৈতে এক নিৰ্দিষ্ট আৰু বুজিব পৰা সম্পৰ্ক বহন কৰিছিল, আৰু তাৰ পিছৰ যুগসমূহৰ সৈতে, তেওঁলোকৰ বিকাশৰ সৈতে মিল খাই নিজকে বিকশিত কৰিছিল। কাৰণ লুক্ৰেটিয়াছে নিজৰ দ্ৰুত চিন্তাৰ ডেউকাবোৰ বুদ্ধিমান জগতখনৰ গেদেৰে লেপি থৈছিল; আৰু ভাৰ্জিলে তেওঁৰ প্ৰতিভা হৈ পৰা বিনয়ৰে এজন অনুকৰণকাৰীৰ খ্যাতিক প্ৰভাৱিত কৰিছিল, আনকি তেওঁ নকল কৰা সকলোবোৰ নতুনকৈ সৃষ্টি কৰাৰ সময়তো; আৰু যদিও তেওঁলোকৰ টোকা মিঠা আছিল, মক-চৰাইৰ জাকৰ মাজৰ কোনোৱেই এপলনিয়াছ ৰ'ডিয়াছ, কুইণ্টাছ কেলাবাৰ, ননাছ, লুকান, ষ্টেচিয়াছ বা ক্লাউডিয়ানে আনকি মহাকাব্যিক সত্যৰ এটা চৰ্তও পূৰণ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰা নাই। মিল্টন আছিল তৃতীয় মহাকাব্যিক। কাৰণ যদি মহাকাব্যৰ শিৰোণামটো সৰ্বোচ্চ অৰ্থত ইণ্ডিক নাকচ কৰা হয়, তেন্তে ইয়াক “অৰলেণ্ডো ফুৰিঅ'ছ”, “গেৰুছালেম লিবাৰেটা”, “লুচিয়াড” বা “ফেইৰী কুইন”ৰ ওচৰত স্বীকাৰ কৰিব পৰা যায়।

বিবেকানন্দ চৌধুৰী এগৰাকী অনুবাদক আৰু লেখক। বৃত্তিত এগৰাকী অভিযন্তা চৌধুৰীয়ে ইংৰাজী আৰু অসমীয়া দুয়োটা ভাষাতে অনুবাদ কৰিছে।